

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KRISTIAN NIELSEN

GAMMELDAGS FYENSK
LANDBOLIV

ODENSE

ANDELSBOGTRYKKERIET I ODENSE

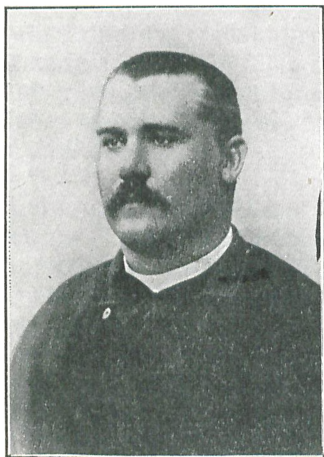
1923

Kære Læser!

Er du Køber af denne lille Bog, modtag da min hjerteligste Tak, og vær forvissel om, at den lille Skærv, der tilfaldt mig ved Bogens Salg, faldt veldædigt.

Jeg er nemlig født Krøbling, uskikket til alt Arbejde, og har i ca. 30 Aar nydt en utilstrækkelig Fattighjælp, og som Følge heraf forhandler jeg da denne min lille Bog for at fortjene lidt til Livets Underhold.

KRISTIAN NIELSEN

Kristian Nielsen.

Af gamle Landbrugsredskaber og Husgeraad, jeg endnu husker, vil jeg herved bl. a. forsøge at give en Fremstilling, da det maa paaregnes at have Interesse for mange, selv Ikke-Landboere.

Naar Kreaturerne om Foraaret begyndte at blive urolige i Stalden, plejede man at sige: »Ja, nu kan de begynde at lugte Grøen;« og efter det lange Vinterhalvaar at have staaet bundet i Klove ved Spiltovet til deres Rendestage, blev de, naar Græsset tilod det, slaaet paa Græs i Tøjr, Klaptræer, Leje og Stage. Ved en saadan Udslagning fra Stald til Mark skulde der ret kraftige, haandfaste Karlekræfter til, naar Kreaturet, efter at være sluppet ud i det fri, i deres overstrømmende Glæde og Kaadhed, hoppede og sprang i forskellige Retninger omkring Trækkeren; men heldigvis stækkede det snart paa de urolige Gemytter, naar de først rigtig fik Smag paa det friske, saftige Foraarsgræs.

Og deres næste urolige Periode indtraf først tilligemed den varme Sommer, Fluor og Bremsen; saa bittede de, stak Halen lige

i Vejret og løb rundt i Tøjret, og havde een først rigtig begyndt, løb snart hele Rækken rundt, hver om sin Tøjrepæl. Nogle Tøjr holdt og andre sprængtes, eller Stagen blev revet op af Jorden, og saa gik det i vild Flugt hjem til Stalden eller til et skyggefuldt Hegn. Var Røgteren da i Øjeblikket ikke til Stede og saa Situationens Alvor, mødte der ham, naar han atter indfandt sig paa Pladsen, et sørgeligt Skue, sprængte Tøjr, bortløbne Kreaturer; jo, jo, det var jo en Redelighed, som gav Ekstraarbejde, men ingen Ekstraløn.

Tilligemed at Kreaturerne blev sat paa Græs flyttede nu ogsaa Røgteren med ud paa Marken. Fra Herregaarden med et helt lille Hus paa fire lave Hjul trukken af et Par Heste; et saadant Røgterhus var kun udstyret med det allernødvendigste Inventar, en Seng, Bord, Stol etc. Her boede nu Røgteren den hele Sommer igennem og flyttede med fra Sted til Sted tilligemed Kreaturerne.

At et saadant Friluftsliv, for hvem der havde et aabent Øje for Naturen, i den herlige danske Sommer med lyse Nætter, havde sin Charme med Eventyr og Oplevelser af forskellige Slags, siger sig selv.

Paa mindre Gaarde var det slet saa stort, der havde Hyrdedrengen kun et lille trekantet spidst Skur tækket paa de to Sider med Halm og aaben paa den tredje, nemt at flytte, vende og dreje i forskellige Ret-

ninger alt efter Behag, som Drengen syntes for godt, eftersom Vejr og Vind var.

Om Efteraaret, naar der var indavlet, og Markerne stod tomme, naar det begyndte at knibe med Græsningen, blev Kreaturerne slaaet løse, saa gjaldt det om at hævme dem noget i deres frie Færden, for at holde dem inde paa ens egne Enemærker, at de ikke skulde farte alt for vidt omkring, og for at forhindre dem i at springe over Hegn ind paa andres Omraader, hvorfor de blev stækket ved at bære Aag eller blev nikket; d. v. s. Aaget var et tungt, afbalanceret Stykke Træ hængende tværs foran Køens Forben i Kloven om dens Hals, saaledes at naar den vilde løbe passende kunde slaa Knæene derpaa, og Nikken bestod af en mindre bred Klove, som blev lagt om et af Køens forreste Smalben med et Mellemled op i Kloven om dens Hals, saaledes at naar Nikken var spændt, havde Koen sit Hoved trykket ned mod Jorden.

Trods saadanne Tvangsmidler var det dog alligevel af og til, at et eller andet af Kreaturerne skejede ud, og blev da hentet tilbage af Røgteren, det var da ikke altid saa blid en Medfart et saadant Kreatur maatte døje, naar en haardhændet, ubarmhjertig Røgter eller uforstandig Hyrdedreng kom efter det med Hund, og lod den store Hyrdepisk falde med tunge, velrettede Slag i Slag paa det stakkels, stækkede Dyr, som ikke formaede at flygte for sine Forfølgere.

Det traf sig ogsaa undertiden, naar Kreaturerne gik løse, at et Par kunde komme op at stanges, saa knaldede Hornene mellem hinanden, næsten lige saa vanvittig en Forestilling som Bajonetsfægtning, og Pande mod Pande brødes de med en Styrke som vilde Okser. Da maatte Røgteren for at afværge alvorlige Kalamiteter, saasom afrendte Horn, udstukne Øjne og oprevne Sider, hurtigst muligt gribe ind, for at skille det halstarrige Kvæg ad og belære dem om, hvordan de havde at forholde sig, da var Hyrdehund og Pisk ved fornuftig Brug mere paa deres rette Plads.

Snart var Tiden inde med hyppig Storm og Slud og en skønne Aften mod Kvæld lød da ogsaa Hyrdens langtrukne »Hop, hop«, som saa ofte før ud over Markerne for at samle Kvæget i Flok til den sidste Hjemdrift for denne Sæson, og snart stod det atter hyggeligt i den lune Vinterstald, mens Efteraarsstormene rasede derude, og befandt sig godt, til Foraaret atter meldte sig med Foraarsfornemmelser.

Ogsaa Faarene, efter at de havde faact Lam, blev i Tøjr sat paa Græs om Foraaret, og selv om det tilsyneladende var kønt Vejr, kunde der dog undertiden være skarp bidende Blæst, hvorfor der paa Ageren blev lagt, til Læ for de smaa Lam, en stor Klapning Foer, det var da et frydefuldt Syn at se disse smaa dejlige Skabninger hoppe fra og til Moderen for at faa sig en lille Pataar.

Ulige anderledes var det den Dag Slagteren hen i Sommeren rullede ind paa Marken med sin Tremmevogn, for at føle paa Lammene. To kraftige Næver blev slaet i Lammets Ryg, vejet i Armene, stillet paa Rumpen op ad Slagterens Ben og befølt, hvorledes det var i Stand, tinget om Prisen, Haandslag, betalt, og Lammet puttet i Vognen. Da var det en Ynk ved Skilsmissen at høre Moder og Barn græde, saa en Sten maatte røres derved, naar Lammet kørtes bort; men det varede dog ikke længe og heldigvis i dette Tilfælde »ude af Øje ude af Sind«.

Naar Lammene om Foraaret voksede noget til, blev de med Stiktøjr i Trelejet tøjret sammen med Moderen og blev i Løbet af Sommeren flyttet med bag efter Kreaturerne, indtil de en skønne Dag hen paa Efteraaret blev slaet løse og maatte da saavel som Kreaturerne hæmmes i deres frie Færd, rigtignok ikke med Aag eller Nikke: men med Hejle, et kort, snært Stykke Reb med en Snare i hver Ende lagt om Dyrets Smalben, henholdsvis venstre eller højre, eller ogsaa krydset fra venstre Bagben til højre Forben eller omvendt, for at tvinge Benene sammen ud af Stilling fra deres naturlige Gangart.

To Gange i Sommerhalvaaret, For- og Efteraar, blev Faarene vasket og klippet, de blev da lagt i en stor Ballie med varmt

Vand og rigtig gennemvasket, saa Ulden blev ren. Naar dette var opnaaet, kom Faaret atter paa Benene ved Siden af Ballien og fik til Slut en Spand ren; koldt Vand hældt over sig til at skylle efter med. Pudsigst var det ved Foraarsvasken at se, hvorledes Lammene skabede sig, fordi Moderen var kommet til at blive vaad og se anderledes ud, til hun blev tør igen, og de atter kunde faa deres kære Pataar.

Efter Faarevasken stod Hunden for Tur, den skulde ogsaa vaskes: Var det en Puddel var dens Uld jo, efter gammel Snak til Handsker og Hoser, god for Frost. Naar Faarene var blevet tørre efter Vasken, blev der bredt et Dækken, hvorpaa Faaret blev lagt, et Menneske til at holde det, og et andet til at klippe det med en stor Uldsaks. Foraarsulden var den bedste, og kaldtes Laad.

Faarene gik længe ude om Efteraaret, før de kom ind i Fold. Faaret er jo ikke alene fromt, men ogsaa et nøjsomt og taalstomt Dyr.

— — —

Da vi nu for en Stund har opholdt os med det foregaaende ved Kvæg- og Faaredrift, vil jeg i det efterfølgende m. m. fortælle lidt om, hvorledes Livet formede sig paa et mindre Landbosted ikke stort nok til Folkehold; men hvor Mand, Kone og Børn selv passede Bedriften.

— — —

Den gode, gammeldags, jævne, hyggelige Tid, som prægede det danske Landboliv er forsvunden og selvfølgelig for uigenkaldelig aldrig mere at vende tilbage igen.

Ja, hvor forskellig Haandens og Maskinernes Tid. Dengang da Bondens Avlsredskaber væsentlig bestod af en Træplov, ditto Svenskharve, Danskharve og Tromle og Lunstikkeren — Vognen — en stiv, træakslet Fjellevogn med Lunstikker for Hjulene, ikke Møttriker, og Hjulene beslaet med Hjulskinner, ikke hele Hjulringe. Saa maskiner? nej, nej, hverken Bred- eller Radsaamaskiner; men med Sækken hængt over Nakken hvilende paa venstre Arm, skred Sædemanden frem ad Ageren i taktfast Tempo, gribende Kornet af Sækken med højre Haand, og saaede det ud over Jorden. Svensket ned med Svenskharven, letharvet efter med Danskharven og tromlet, og der var saaet. Bonden havde gjort sin Pligt, saa fik Tiden vise, hvad Udbytte Høsten vilde bringe.

Og nu amerikanske Svingplove, Dobbelt-plove, flerfurede Skrælleplove, Heste erstattet med Tractors paahængt flerfuret Plov, Kultivator, Sæddækker, Ukrudtsharve, og hvad det nu hedder altsammen, hvad et moderne nutids Landbrug kræver, jo, jo, mere amerikansk, men mindre gammeldansk.

Uforglemmelige Minder knytter sig til den gammeldags Høsttid, naar Jern efter Jern med Bindersker drog hen over Agrene i lange Rader, hver med sin Skaar, for, naar der var hugget ud ved Enden, at stryge Leen saa det klang langt ud over Egnen. Da tog Høstkarlen sin Pige under Armen, og i lystig Skæmt eller Sang gik det tilbage efter ny Skaar. Paa saadanne Høstdage, naar Solen brændte og Sveden randt, blev Øllejlen vippet tit.

Jo, der var Liv og Lyst, og ikke mindst, naar alle var samlet til Mellemmad om Eftermiddagen ved et langt Aanested, saa blev Gækken rigtig slaaet løs og endnu mere steg Munterheden alt efterhaanden, som Stimulanserne af den gode, gamle Snaps og det gode Gammeltøl gjorde deres Virkninger; ja, der var Gemyt og en Fornøjelse at se for slet ikke at tale om, naar Madmor om Eftermiddagen kørte ind paa Marken, og Høstfolkene flokkedes om hende, for at blive trakteret med de dejligste Æbleskiver, og Husbond skænkede Snaps.

Om Aftenen efter endt Dagværk kørtes der paa lange Havevogne med flere Siddefjæle, under Sang og til Tider ogsaa Musik, fra Marken hjem til den gode, solide Nadder, Oksesuppe med Peberrodskød, og hvad der nu ellers kunde vanke. Naar det var besørget, var det imidlertid blevet ud paa Aftenen, og Husmanden og Konen, som

boede ude paa Marken, maatte da til at tænke paa at komme hjem til deres. Det øvrige Høstselskab, især Ungdommen fulgte dem da gerne hjem, og efter en Stund at have danset ved deres Hus til Harmonika — Mundharpemusik, eller hvad der nu forresten kunde forefalde, og til Slut givet dem et Hurra for godt Kammeratskab, drog de i den lyse Sommernat i munter Klynge atter tilbage, enhver til sit; thi Dagen i Morgen var atter en Dag, hvor der maatte tages fat igen.

Nej, nu paa Høstaftener hører man ikke saa meget mere den kendte pikkende Lyd, naar Høstkarle paa Harrested med Harrehammer harrede Le.

Det gammeldags hyggelige er gaaet af det danske Landboliv, og som sagt, for selvfølgelig uigenkaldelig aldrig mere at vende tilbage igen. Dengang var der hyggelige Folkelivsbilleder, og hvad nu? Snurrende Maskiner paa Mark og i Lade, for ikke at nævne spruttende, hvæsende, larmende Biler og Flyvemaskiner, ja, saamænd saare forskelligt; en rastløs, nervepirrende, forjaget Tidsalder.

— — —

Een Gang aarlig, om Sommeren, kom ind gennem Landet et ejendommeligt Køretøj, en høj, stiv Fjællevogn, belæsset med Jypotter og Lyngkoste, forspændt en gammel, knoklet Hest, det var »æ Jypotmand

fræ Jylland aa«, som paa sin Vej gennem Egnen handlede med mange Mennesker. Med et helt Aars Mellemrum var det jo en hel Begivenhed, naar en saadan Handelsmand kom til Huse. Manden skulde købe ny Lyngkost til at feje Kornet af med, efter at det med Haandskuffen var kastet ud paa Loen, for at skille Aonerne fra Kornet; og Konen købte Lyngskrubber, Sikar, Fade, sorte Skalgryder og Jypotter, som Erstatning for, hvad der i Aarets Løb var gaaet rabuntus.

Naa, det var forresten ikke den eneste Handelsmand, som kom til Egnen. Af andre og af mindst lige saa stor Interesse var, naar Pjaltekræmmeren med passende Mellemrum fra den nærmeste Købstad besøgte Oplandet der omkring, for at aftage, hvad der fra sidst var samlet af Klude og Ben. Ogsaa han var kørende, rigtignok ikke med Hestekraft, men med en stor tohjulet Trækvogn forspændt sig selv, en Hund eller to. Han var nemlig ikke alene Kludesamler, men ogsaa Hundeopdrætter og handlede med Hunde, og havde til Tider af forskellig Afstamning og Kulører de allerdejlige smaa bitte Hundehvalpe liggende mellem Kludene i Vognen.

Efter at Køretøjet var besét, og denne Handelsmand omsider var bleven placeret midt paa Stuegulvet mellem Klude og Ben, omgivet af opmærksomme store og smaa,

blev Kludene sorteret, uldent fra linnen, disse og Benene vejjet, saa blev Varekassen aabnet under stor Begejstring fra Børnene, og Tuskhandelen tog sin Begyndelse. Mor skulde have Bændler, Kantebaand, Sytraad, Syring, Bindestikker, Naale af forskellig Slags og Størrelse og Børnene Billeder og Grifler med kønt Papir paa.

Far var i Dagens Anledning kommen med ind for at faa en Passiar med Handelsmanden og bekræfte Rigtigheden af de forskellige Handeler. — Imidlertid var Forretningen forbi for denne Gang, og der blev taget Afsked, især med de smaa Hundehvalpe, som maaske aldrig kom mere. Efter en saadan Begivenhed var der Samtalestof nok til flere Dage efter; man var jo paa Landet ikke forvænt saa meget med Hensyn til Oplevelser.

— — —

Selv om Bonden, efter at der var indavlet, med taknemmeligt Sind kunde lukke for en velfyldt Lade, var det dog ikke uden en vis vemod, naar han fra Ladens Gavn ved Solnedgang skuede ud over de tomme Agre, ved Tanken om den mørke Tid som nu forestod. Efteraar med Storm og Slud og paafølgende Vinter; men hvad denne Del af Aaret havde jo ogsaa sin Charme med indendørs Sysler, lange hyggelige Aftener med Ild i Kakkelovnen og Lyset tændt.

Ret efter, at der var indavlet, lød snart

fra Loerne hist og her Plejlenes taktfaste Slag, der skulde jo som Begyndelse prøvetærskes til det allernødvendigste; og for at faa erfaret hvorledes det nye Korn foldede, og dette var i ringe Grad, uanset Vejrforholdene, ikke saa lidt afhængig af en dygtig Landmand. Var Straaet ikke saa fyldigt, var Kernen som Regel desbedre.

Men ellers efter, at Efteraarsarbejdet ude var gjort, tog først Vintertærskningen rigtig sin Begyndelse, saa var det da ogsaa et dejligt Arbejde, naar det røg og føg derude, især for at holde Varmen, at staa paa Loen, der skulde jo ikke alene tærskes, men ogsaa tages Langhalm af til Tækning.

— — —

Lysstøbning foretoges, naar der fra Lam- og Faareslagtinger var samlet den tilstrækkelige Talg; saa blev den smeltet og hældt over i en til dette Brug specielt indrettet høj, flad, sort Jypotte, hvor Vægerne, som hængte paa Spid, afbarkede, tilspidsede, tynde Kæppe Side om Side, skiftevis Gang paa Gang blev dyppet, indtil de havde faaet den almindelige Tykkelse, de tykke var Lys, de tyndere Praase. En Kunst var at støbe et pænt tregrenet Helligtrekonger Lys med indlagt Eksplosionsstof ved Roden, som, naar Lyset Helligtrekonger-Aften var nedbrændt, afgav Knaldsalut. Anvendt blev, naar der brændtes Lys, Lysbuk, Lys-saks og Profil.

— — —

En gammel Hjemmeindustri paa Landet var Høravl og dens Tilberedelse, som dog ikke er min Agt her saa detailleret at skildre, men blot give en kortfattet Oversigt over de Redskaber i Brug, som dertil anvendtes.

Naar Hørren om Efteraaret paa Marken var røsket, bundtet i Neg, sammensat i Aanesteder ligesom Korn, tørret og kørt hjem paa Loen, blev Hørriven sat i en Stolpe i Væggen og Høfrøet afrevet, derpaa sammenbundet i Støjer, ført til Røning i et eller andet stillestaaende Vand, taget op, tørret og atter ført hjem og efter dette, naar Hørren skulde viderebehandles, blev der i Jorden gravet en langagtig Kanal, hvori paa Bunden blev lagt Tørveild, Stænger lagt over Kanalen, og Hørren udbredt derpaa til den var knastør.

Saa blev den broet, skadet paa Skadefod med Skættel og heglet, og først nu var Hørens fine Taver rensed for Skæver, og udvundet som Hør og Blaar parat til paa Rokken at blive behandlet fra Rokkehat og Blaartive; og endda var der langt igen, før den var spundet, hæspet, skoldet, bleget ude i Sol og Vejr, paa lange Garnstænger med dertil indrettede Knægte, vundet til Nøgler og sendt til Landsbyvæveren; men saa var det da ogsaa en Fryd for den flittige Kvinde, naar Væveren en skønne Aften kom til Vævegilde med det færdige Stof i rene, gode, danske uforfalskede Varer.

Ja, jeg gad vist, hvad Nutidens Kvinder vilde sige, hvis de blev sat til at praktisere Hørrens Historie.

— — —

Foruden de almindelige Bagninger, Vaske- og Bryggedage hele Aaret rundt, var ogsaa to især ikke af ringe Betydning og Interesse for et lille Landbohjem nemlig, naar Grisen skulde slagtes, og naar der skulde bages til Jul.

Ved Vask blev i sin Tid det vaade Tøj gennembanket paa en høj, trebenet, halv-rund Tostol med en Tærskel, ofte kunstnerisk udskaaret med Navnetræk og Aarststal. At der under dette Arbejde sprættede rundt omkring til alle Sider, siger sig selv, hvorfor Vaskekonen da ogsaa maatte have en Halvdør stillet for sig, for ikke at blive alt for gennemblødt. Naar Tøjet var tørret og sammenlagt, blev det rullet, rigtignok hverken med Rulle eller Maskinrulle; men paa et Bord med Manglestok og Manglebrædt, en Hest som Haandtag paa den ene Ende af Brædtet, og ligeledes i mange Tilfælde et smukt Stykke udskaaret Husflidsarbejde med Navnetræk og Aarststal.

Saa var der Brygning. Ved Siden af Bryggerskedelen, paa en kraftig, trebenet Karblok lavet af en kløftet Træstamme, stod et stort Kar med Hane og Top belagt i Bunden med Greb, Raashalm, Humle og Malt, hvori den væsentligste Del af Øllets

Tilvirkning foregik, traktet og tappet herfra, blev det hældt over i et større Kar og stod da til Gæring ca. 1 Døgn, hvorefter det blev tylllet paa Tønder og henstod saa i kortere eller længere Tid, alt efter som det skulde være Nyt- eller Gammeltøl. At faa en Slurk i Øse eller Strippe af Førstedraaberne »Urten« at smage paa, var jo rigtignok dejligt og ulige anderledes end »Raastvejen«, det sidste som løb af Karret.

Imidlertid var sent hen paa Efteraaret Grisen, hele Familiens fælles Ven og Kæledægge, bleven saa drøj og fed, at der alvorlig maatte tænkes paa at faa den slaglet; men førend skulde Egnens Slagter bestilles, for at faa en bestemt Dag berammet, da dette kunde finde Sted. Naar det var gjort, var der ikke langt igen, og den næste Forberedelse bestod i at faa plukket Slaaentorn til Pøsepinde, som om Aftenen blev skrabet og lempet til under livlig Passiar, især af Børnene, om det forestaaende. Da havde nok de dejlige Pølser allerede begyndt at smage.

Dagen før Grisen paa Skafot skulde henrettes, maatte den saa godt som ingen Leve-maade faa, det gjaldt jo om at blive noget udtømt, førend Indvoldene skulde behandles, hvorfor den rylede og vel nok ræsonnerte som saa: »Nu har jeg i den sidste Tid faaet saa god Traktement — hvor bliver nu mine Venner af;« men Dagen derpaa skulde den faa Syn for Sagen.

Saa oprandt da den store Dag. Om Morgen endnu før Daggry kom Slagteren, og en Nabo eller to til at holde ved, og efter at en lille Forfriskning var indtaget, skred man med Lygte i Haand ud af Stuen, den alvorligste Del af Dagen tog sin Begyndelse; og nu puttede Børnene i Alkoverne sig dybt ned under Dynen og lyttede efter, naar Gyssebassen drog sit sidste Suk.

Omsider var Dødsakten overstaaet, det var bleven lyst, Børnene var kommen ud af Alkoverne og i Tøjet; nu var der jo en Hurlumhej i Bryggerset, der var Travlhed, noget at se paa, og snart lugtede hele Huset af Slagtemad. Den første Dag gjaldt det om til en Begyndelse at faa smagt lidt paa de friske Varer, og det fik man da ogsaa gerne i Form af Blodpandekage eller sort Pølse; men ellers først en Aften senere blev der holdt Pøsegilde med Løjer og Skæmt, og hvor Samtidens mest aktuelle Emner blev drøftet.

Naar der skulde bages, til Jul blev der bagt to Gange, Rug- og Hvedebrød, blev om Aftenen det store Degnetrug sat ind i Stuen, hvori Rugdejen blev lagt og henstod da Natten over for at hæve.

Dagen derpaa var Mor tidlig oppe for at ælte Dejen, og Far for at fyre i Ovn. Naar denne saa havde været klar en Time, blev Ilden raget ud og Ovn med Ved fejret ren, og en, to, tre blev de opslaaede,

store, ovale Brød et for et sat paa Skødslen og placeret i Ovnen, og Lugen lukket med et: »Saa i Guds Navn!« Naar Brødet var bagt, blev det lagt paa Sengene, da var disse nok værd at putte i om Aftenen, naar Brødet var taget af; saa gjorde det ikke saa nøje, om Vinduerne var tilfrosne og Stormen med sin Fanfare i vildt Tempo piskede Frostsneen i hvirvlende Dans omkring Stuehjørnet.

Det var jo rigtignok knasig, naar der Julemorgen paa Sengen vankede et langt Rundtnom hjemmebagt Hvedebrød med ægte Svinefedt og Salt. **Ja**, den Nøjsomhed og Højtidsstemning, som da kunde raade i et saadant Landbohjem, har mangan rastløs Købstadborger aldrig kendt.

— — —

Vil nu Du som jeg min Læser saa kom med, og lad os en Aften i Midvinter aflægge et Besøg i en gammel Bondestue, hvor Forældre og Børn, store og smaa, er beskæftiget hver med sit.

Fra Gaarden gennem Forstuen med Kampestensgulv gaar vi til højre ad en Revledør med Klinke ind i den forreste Stue, ad en Dør til venstre af samme Slags ind i en trefags Stue, lavt fra Gulv til Loft, og to Karm Vinduer med smaa Ruder mod Haven, paa en Gang baade Dagligstue og Sovekammer, det ene Fag var nemlig taget til to indlukte Alkovesenge med Forhæng, og

midt imellem disse staar den gamle Bornholmer; skraas over for denne staar den store Bilægger aaben, hvorudfra en behagelig Ild lyser og varmer; en Bænk hen under Vinduerne og Bordet foran med Mandens Plads for Enden.

Far snitter og laver forskellige Brugsgenstande, nogle af Børnene lemper af Spaaner Filepusser til at tænde med fra et Sted til et andet, og særlig til at tænde Pibe med var det jo betydelig nemmere, end med Fyrstaal og Flintesten at slaa Ild paa Trøsken i Fyrtønden; og andre pillede Uld til Mor, der kartede til Uldkurven var fuld af Tøjer, som saa blev spundet til Gøn.

Cirka midt paa Aftenen ophørtes der med Husfliden. Far tog den gamle Trælygte med Glas, ikke Hister, frem og tændte, og Mor tog Malkespanden, og mens der nu blev malket og røgtet, fik Børnene for en lille Stund frit Spillerum, indtil Forældrene atter kom ind, saa maatte Legen høre op; de sorte Skalgryder blev taget frem, sat paa Bordet, Mælken siet op deri og blev saa hensat ved begge Sider Loftbjælken paa lange Hylder for at bære Fløde.

Nu flokkedes alle om Bordet, der blev spist Grødnadver.

Saa var der atter en Times Tid til forskellig Syslen, indtil man ved Nitiden gik til Ro, og ad samme Vej vi kom forlader vi Hjemmet med det gode Indtryk, et godt

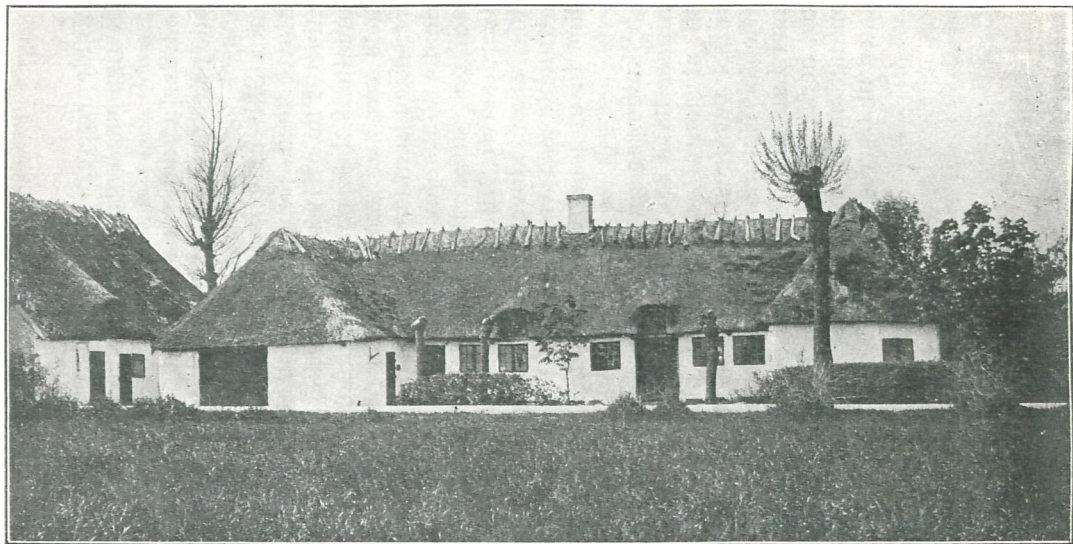
Minde rigere, i Bevidstheden om at have tilbragt en hyggelig Aften.

— — —

Efter at der var optærsket, blev der taget fat paa Skovning. Træer blev fældet, afsnøget og den tykke Stamme overskaaret med Skiversav i passende Vognlængder og kløvet med Vægger og Nøe, og der blev stivet Pile. Hvad man ikke avlede selv maatte købes paa Skovavktion. Naar det hele saa var kørt sammen paa Vedkastet ved Ejendommen var der Arbejde nok paa denne Plads for en Tid. Gavntræ skulde udtages, laves Rygningstræer, Tækkæppe, Gærdestavre, Humle- og Slystænger, hugget Ris, savet, kløvet og stakket Brænde; naar alt dette saa var realiseret, var man atter lige til at modtage det kommende Foraar.

— — —

Skulde jeg nu med mine Landbobetragtninger have trættet min Læser, er jeg villig til at gøre Undskyldning; men maa dog tillige beklage den, som ikke har et aabent Øje for Naturen. Jeg er nemlig selv gammel Landmand og elsker den store, aabne og herlige Natur derude, hvor der er saa mangt og meget, vor gode, almægtige Gud taler til os ved.

Forfatterens Fødested.